

Οδηγίες για τη Διδασκαλία της Μελέτης Περιβάλλοντος στο Δημοτικό Σχολείο για το σχ. έτος 2013-2014

1. φύση και Σκοπός της Μελέτης Περιβάλλοντος

Η Μελέτη Περιβάλλοντος (ΜτΠ) αποτελεί ενιαίο και ενοποιημένο τομέα μάθησης,¹ στον οποίο συνυφαίνονται οργανικά στοιχεία κυρίως από τις ανθρωπιστικές και τις κοινωνικές επιστήμες, καθώς και από τις φυσικές επιστήμες. Είναι **το μοναδικό αμιγώς διαθεματικό γνωστικό αντικείμενο στη δεκάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση**, ακριβώς επειδή ακολουθεί τη θεματοκεντρική προσέγγιση της γνώσης με **θέματα που αντλούνται από την κοινωνική ζωή του ανθρώπου και από το άμεσο κοινωνικό, φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον του**. Ο άνθρωπος και οι ανάγκες του, η οργάνωση των ανθρώπινων κοινωνιών και τόπων, το φυσικό-περιβάλλον, η ποικιλία στη γεωμορφολογία των τόπων, η τοπική χλωρίδα και πανίδα, ο τρόπος που η ανθρώπινη δραστηριότητα αλληλεπιδρά με το φυσικό περιβάλλον, καθώς και τα επιτεύγματα του πολιτισμού ως απόρροια της ηθικής, πνευματικής και τεχνολογικής εξέλιξης του ανθρώπου αποτελούν παραδείγματα των κυριότερων θεματικών αξόνων της ΜτΠ.

Βασικός σκοπός της ΜτΠ είναι να βοηθήσει τους μαθητές, μέσα από την ενεργό εμπλοκή τους και συμμετοχή τους σε δραστηριότητες συνεργατικής διερεύνησης και συζητήσεων στη μαθητική μικρο-ομάδα, να επανεξετάζουν κριτικά παγιωμένες ιδέες και αντιλήψεις και σταδιακά να κατακτήσουν το θεμελιώδες και ουσιαστικό εννοιολογικό υπόβαθρο στους διάφορους τομείς των επιστημών, της τεχνολογίας και της τέχνης, καθώς και να αποκτήσουν ένα πολύτιμο σώμα πληροφοριών που να επενδύει τον εννοιολογικό σκελετό και να μετατρέπεται στον νου των μαθητών σε γνώση με νόημα. **Η ΜτΠ συνυφαίνεται και οικοδομείται με βάση τις αρχές ανάπτυξης εννοιοκεντρικών αναλυτικών προγραμμάτων και διδασκαλίας** όπως είναι τόσο το ισχύον Πρόγραμμα Σπουδών ΔΕΠΠΣ και ΑΠΣ όσο και το συμπληρωματικό Πρόγραμμα Σπουδών.

2. Η Διδασκαλία της Μελέτης Περιβάλλοντος

Η ΜτΠ δεν είναι ένα απλό μάθημα που εξαντλείται στη διδασκαλία κάποιων θεμάτων και στην απόκτηση κάποιων γνώσεων για τον άνθρωπο και το περιβάλλον του, αλλά είναι ένα μάθημα που διασφαλίζει επιπλέον ευκαιρίες για συμμετοχή σε διαδικασίες μάθησης και συλλογική δράση, επικοινωνία και συνεργασία. Ο μαθητής, δηλαδή, δεν μαθαίνει απλώς το μάθημά του, συμμετέχει στη διαμόρφωσή του, διότι, τόσο το περιεχόμενο του (θεματολογία), όσο κι η μέθοδος μελέτης των θεμάτων έχουν άμεση συνάφεια με την καθημερινότητα, τις δραστηριότητες και το μέλλον του ανθρώπου. Αυτή η εκπαιδευτική διαδικασία, σταδιακά και μακροπρόθεσμα, οδηγεί τους μαθητές στην προσωπική αυτοπραγμάτωσή τους με την απόκτηση αξιών και τη διαμόρφωση κουλτούρας μέσα από την ουσιαστική εμπλοκή τους σε ατομικές και ομαδικές έρευνες και σε δράσεις όπως είναι τα

σχολικά συμβούλια, ο προβληματισμός της ομάδας και η κριτική ανάλυση κοινωνικών θεμάτων (κοινωνική και πολιτική παιδεία).

Τα περιεχόμενα του μαθήματος υπάρχουν στο συμβατό προς τα ισχύοντα Προγράμματα Σπουδών εκπαιδευτικό υλικό. Το υλικό αυτό είναι τα διδακτικά εγχειρίδια και το εκπαιδευτικό λογισμικό που έχει εκπονήσει το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο για τις τέσσερις τάξεις του δημοτικού σχολείου, όπου διδάσκεται η ΜτΠ. Αυτά υπάρχουν σε ψηφιακή μορφή στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://ebooks.edu.gr/Z013/allcoursespdf.php>.

Προκειμένου να υλοποιηθούν οι ποικίλοι στόχοι της ΜτΠ· αναμένεται ο εκπαιδευτικός να διαφοροποιεί τη διδασκαλία του και να σχεδιάζει τα μαθήματά του προσαρμοσμένα στις ανάγκες, τις ικανότητες και τα διαφέροντα των μαθητών του αξιοποιώντας εναλλακτικά μέσα και μεθόδους, όπως είναι: οι εκπαιδευτικές επισκέψεις, τα πειράματα, τα παιχνίδια ρόλων, η δημιουργική εικαστική έκφραση, κτλ. Επίσης, δύναται να εμπλουτίσει τη διδασκαλία του με τα συμπληρωματικά προγράμματα και τις διδακτικές προτάσεις που βρίσκονται στον οδηγό για τον εκπαιδευτικό που μπορεί να αναζητηθεί στην ηλεκτρονική διεύθυνση:

<http://ebooks.edu.gr/info/newps/%CE%A6%CF%85%CF%83%CE%B9%CE%BA%CE%AD%CF%82%20%CE%B5%CF%80%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%AE%CE%BC%CE%B5%CF%82/%CE%9F%CE%B4%CE%B7%CE%B3%CF%8C%CF%82%20%CE%B3%CE%B9%CE%B1%20%CE%9C%CE%B5%CE%BB%CE%0AD%CF%84%CE%B7%20%CE%A0%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%B2%CE%AC%CE%BB%CE%BB%CE%BF%0CE%BD%0CF%84%CE%BF%CF%82%20%CE%94%CE%B7%CE%BC%CE%BF%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%8D.pdf>

Τέλος, αξίζει να τονισθεί ότι η έρευνα θεμάτων στη ΜτΠ υλοποιείται κυρίως με τη διδακτική προσέγγιση των σχεδίων εργασίας, γεγονός πρώτης προτεραιότητας, δεδομένου ότι οι μαθητές εξοικειώνονται με μαθησιακές διαδικασίες και αποκτούν γνωσιακές δεξιότητες απαραίτητες τόσο στο Γυμνάσιο όπου εφαρμόζονται οι Βιωματικές Δράσεις όσο και στο Λύκειο όπου ισχύουν οι Ερευνητικές Εργασίες.